НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Вх. № 52-654-01-176
Дата: 10 / 11 2026 г.

45

ДО
Г-ЖА МИХАЕЛА ДОЦОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
52-РОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

16 Цунц

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1, т. 1 от Правилника за организация на дейността на Народното събрание внасяме Законопроект за изменение и допълнение на Закона за личната помощ.

Молим законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред.

ВНОСИТЕЛИ:
Мария Петрова-
Красимир Янакиев
Александър Сашов
Александра Ангелакова
Васко Милушев
Диана Димитрова
Георги Петров
Надежда Колева

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ПЕТДЕСЕТ И ВТОРО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Проект!

Закон за изменение и допълнение на Закона за личната помощ

(Обн., ДВ, бр. 105 от 2018 г., изм. и доп., бр. 103 от 2020 г. и бр. 8 от 2022 г.)

§ 1. В чл. 13 се правят следните изменения:

1. в ал. 2, изр. първо думите „380 лв.“ се заменя с „194.29 евро“, а думите „трудовия договор“ се заменят с „договора за предоставяне на лична помощ“.

2. в ал. 3 думите „трудовия договор“ се заменят с „договора за предоставяне на лична помощ“.

§ 2. В чл. 14, ал. 5 думите „трудов договор“ се заменят с „договор за предоставяне на лична помощ“.

§ 3. В чл. 15, ал. 3 се създава изречение второ: „Към уведомлението се прилагат документи, удостоверяващи необходимостта от провеждане на лечението в чужбина и/или извършването на рехабилитационна услуга“.

§. 4. В чл. 16 се създава т. 5:

„5. при извършване на нова индивидуална оценка на потребностите и издадено направление за прекратяване на предоставяната лична помощ.“

§ 5. В чл. 21, ал. 2, т. 3 думите „трудовите договори“ се заменят с „договорите за предоставяне на лична помощ“.

§ 6. В чл. 25 ал. 1 се изменя така:

„ (1) Асистентът е лице, което:

1. не е поставено под запрещение;

2. не е осъждано за умишлено престъпление от общ характер и спрямо него като извършител на домашно насилие не са налагани мерки за защита по Закона за защита от домашното насилие на ползвател на лична помощ;

3. е психически и физически годно да извършва дейности по предоставяне на лична помощ;

4. не е ползвател на лична помощ;

5. няма сключен договор с ползвателя за предоставяне на собственост срещу задължение за издръжка и/или гледане;

6. е с настоящ адрес в населеното място на ползвателя или извън населеното място на отстояние не повече от 40 км. от настоящия адрес на ползвателя, на който предоставя лична помощ.“

§ 7. В чл. 26, ал. 1 се правят следните изменения:

1. точка 2 се отменя;

2. точка 5 се изменя така:

„т. 5. медицинско свидетелство за работа и удостоверение за психично здраве“.

3. създава се нова ал. 2:

„(2) В заявлението по ал. 1 кандидатът за асистент посочва дали работи по трудово или служебно или друго правоотношение, както и дали желае да бъде осигурен за общо заболяване и майчинство по Кодекса за социално осигуряване.“

4. досегашната ал. 2 става ал. 3.

§ 8. В чл. 27, ал. 1 думите „трудов договор“ се заменят с „договор за предоставяне на лична помощ“.

§ 9. В чл. 28 думите „трудовия договор“ се заменят с „договора“.

§ 10. В чл. 31 се правят следните изменения:

1. Досегашния текст става ал. 1 и в нея:

а) точка 1 се изменя така:

„1. часовата ставка на отработен час;“

б) точка 2 се отменя;

в) в т. 3 думата „работодателя“ се заменя с „осигурителя“.

2. Създава се ал. 2:

„(2) Размерът на часовата ставка на отработен час по механизма лична помощ се определя със закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.“

§ 11. В чл. 33 се създава ал. 3:

„(3) Средствата по ал. 2 се изразходват за:

1. възнаграждения и дължими осигурителни вноски за държавно обществено осигуряване, за допълнително задължително пенсионно осигуряване, за здравно осигуряване и вноски за фонд "Гарантирани вземания на работниците и служителите" за служителите, ангажирани с администриране на механизма лична помощ;

2. консумативи, материално-техническо осигуряване и транспортни разходи, необходими за осъществяване на дейностите по администриране на механизма лична помощ;

3. обучения на асистентите по механизма лична помощ.“

§ 12. Член 35 се изменя така:

„Чл. 35. (1) Кметът на общината представя в Агенцията за социално подпомагане финансов отчет за необходимите средства за финансиране на личната помощ по ползватели и за размера на дължимите средства по чл. 33, ал. 2 до 10-о число на месеца, следващ отчетния месец.

(2) Във финансовия отчет по ал. 1 се посочват вида и размера на разходите, извършени в рамките на предоставените средства по реда на чл. 33, ал. 2 и 3 за администриране на личната помощ.

(3) Постъпилите по бюджетите на общините средства по чл. 33, ал. 2, които не са усвоени към края на текущата бюджетна година, се разходват за финансиране на личната помощ през следващата бюджетна година, което се отразява във финансовия отчет по ал. 1.“

Преходни и заключителни разпоредби

§ 13. В Кодекса за социално осигуряване (обн., ДВ, бр. 110 от 1999 г.; Решение № 5 на Конституционния съд от 2000 г. - бр. 55 от 2000 г.; изм., бр. 64 от 2000 г., бр. 1, 35 и 41 от 2001 г., бр. 1, 10, 45, 74, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 42, 67, 95, 112 и 114 от 2003 г., бр. 12, 21, 38, 52, 53, 69, 70, 112 и 115 от 2004 г., бр. 38, 39, 76, 102, 103, 104 и 105 от 2005 г., бр. 17, 30, 34, 56, 57, 59 и 68 от 2006 г.; попр., бр. 76 от 2006 г.; изм., бр. 80, 82, 95, 102 и 105 от 2006 г., бр. 41, 52, 53, 64, 77, 97, 100, 109 и 113 от 2007 г., бр. 33, 43, 67, 69, 89, 102 и 109 от 2008 г., бр. 23, 25, 35, 41, 42, 93, 95, 99 и 103 от 2009 г., бр. 16, 19, 43, 49, 58, 59, 88, 97, 98 и 100 от 2010 г.; Решение № 7 на Конституционния съд от 2011 г. - бр. 45 от 2011 г.; изм., бр. 60, 77 и 100 от 2011 г., бр. 7, 21, 38, 40, 44, 58, 81, 89, 94 и 99 от 2012 г., бр. 15, 20, 70, 98, 104, 106, 109 и 111 от 2013 г., бр. 1, 18, 27, 35, 53 и 107 от 2014 г., бр. 12, 14, 22, 54, 61, 79, 95, 98 и 102 от 2015 г., бр. 62, 95, 98 и 105 от 2016 г., бр. 62, 92, 99 и 103 от 2017 г., бр. 7 и 15 от 2018 г.; попр., бр. 16 от 2018 г.; изм., бр. 17, 30, 46, 53, 64, 77, 88, 98, 102 и 105 от 2018 г., бр. 12, 35, 83, 94 и 99 от 2019 г., бр. 26, 28, 51, 64, 69, 103 и 109 от 2020 г., бр. 12, 19, 21 и 77 от 2021 г., бр. 16, 18, 25, 51, 58 и 62 от 2022 г., бр. 8, 53, 66, 84, 85 и 106 от 2023 г. и бр. 2, 16, 27, 66, 67, 70, 79 и 82 от 2024 г., бр. 25 от 2025 г., изм. бр. 48 от 2025 г., изм. и доп. бр. 49 и 54 от 2025 г., доп. бр. 100 от 2025 г., изм. бр. 16 от 2026 г., изм. и доп. бр. 25, 27 и 51 от 2026 г., изм. бр. 52, 67 и 68 от 2026 г.) се правят следните изменения и допълнения:

1. В чл. 4:

а) създава се нова ал. 11:

„(11) Асистентите по чл. 25 от Закона за личната помощ (ЗЛП) подлежат на задължително осигуряване за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт, а по свое желание – и за общо заболяване и майчинство. Видът на осигуряването се избира при сключване на договора по чл. 27, ал. 1 ЗЛП и може да се променя за всяка календарна година, ако асистентът подаде декларация пред доставчика на лична помощ в периода от 1 до 31 януари на съответната календарна година.“

б) досегашната ал. 11 става ал. 12.

2. В чл. 4а, ал. 6:

а) създава се нова т. 5:

„5. доходи от предоставяне на лична помощ като асистент по чл. 25 ЗЛП;“

б) досегашната т. 5 става т. 6.

3. В чл. 4а[1], ал. 6:

а) създава се нова т. 6:

„6. доходи от предоставяне на лична помощ като асистент по чл. 25 ЗЛП;“

б) досегашната т. 6 става т. 7.“

4. В чл. 6:

а) в ал. 3, изречение второ след думите „за лицата по чл. 4, ал. 1, т. 5, 7 и 8“ съюзът „и“ се заменя със запетая и след думите „ал. 3, т. 5 и 6“ се добавя „и ал. 11“;

б) в ал. 11 се създава нова т. 4:

„4. доходи от предоставяне на лична помощ по ЗЛП;“

в) досегашната т. 4 става т. 5.

5. В чл. 7 се създава ал. 14:

„(14) Осигурителните вноски за държавното обществено осигуряване за лицата по чл. 4, ал. 11 се внасят от доставчика на лична помощ до 25-о число на месеца, следващ месеца, през който е предоставена личната помощ.“

6. В чл. 9, ал. 1, т. 2:

а) в предложение първо след думите „лицата по чл. 4, ал. 1, т. 5 и 10“ съюзът „и“ се заменя със запетая и след думите „ал. 3, т. 5“ се добавя „и ал. 11“;

б) в предложение второ след думите „лицата по чл. 4, ал. 1, т. 5 и 10“ се добавя „и ал. 11“.

7. В чл. 70а, ал. 1, след думите „за лицата по чл. 4, ал. 1, ал. 3, т. 5 и 6“ съюзът „и“ се заменя със запетая и след думите „ал. 10“ се добавя и „ал. 11“.

§ 14. В Закона за здравното осигуряване (обн., ДВ, бр. 70 от 1998 г.; изм., бр. 93 и 153

от 1998 г., бр. 62, 65, 67, 69, 110 и 113 от 1999 г., бр. 1 и 64 от 2000 г., бр. 41 от 2001 г., бр. 1, 54, 74, 107, 112, 119 и 120 от 2002 г., бр. 8, 50, 107 и 114 от 2003 г., бр. 28, 38, 49, 70, 85 и 111 от 2004 г., бр. 39, 45, 76, 99, 102, 103 и 105 от 2005 г., бр. 17, 18, 30, 33, 34, 59, 80, 95 и 105 от 2006 г., бр. 11 от 2007 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2007 г. – бр. 26 от 2007 г.; изм., бр. 31, 46, 53, 59, 97, 100 и 113 от 2007 г., бр. 37, 71 и 110 от 2008 г., бр. 35, 41, 42, 93, 99 и 101 от 2009 г., бр. 19, 26, 43, 49, 58, 59, 62, 96, 97, 98 и 100 от 2010 г., бр. 9, 60, 99 и 100 от 2011 г., бр. 38, 60, 94, 101 и 102 от 2012 г., бр. 4, 15, 20, 23 и 106 от 2013 г., бр. 1, 18, 35, 53, 54 и 107 от 2014 г. и бр. 12, 48, 54, 61, 72, 79, 98 и 102 от 2015 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2016 г. – бр. 20 от 2016 г.; изм., бр. 98 от 2016 г., бр. 85, 101 и 103 от 2017 г., бр. 7, 17, 30, 40, 77, 92, 102 и 105 от 2018 г., бр. 24, 99 и 101 от 2019 г., бр. 54, 67 и 103 от 2020 г., бр. 21 от 2021 г., бр. 18, 32 и 62 от 2022 г., бр. 8, 13, 64, 66, 82, 84 и 106 от 2023 г. и бр. 13 и 16 от 2024 г.; Решение № 6 на Конституционния съд от 2024 г. – бр. 36 от 2024 г.; изм., бр. 39 и 85 от 2024 г., бр. 25, 27, 52, 64, 97 и 100 от 2025 г. и бр. 16, 51 и 68 от 2026 г.) в чл. 40 се правят следните изменения и допълнения:

1. В ал. 1, т. 3 се правят следните изменения:

а) в б. „а“ думите „т. 1, 2 и 2а“ се заменят с „т. 1, 2, 2а, 2б и 3а“;

б) в б. „б“ думите „т. 1 и 2а“ се заменят с „т. 1, 2а, 2б и 3а“;

2. В ал. 1 се създава т. 3а:

„3а. за лицата по чл. 4, ал. 11 от Кодекса за социално осигуряване осигурителните вноски се внасят върху полученото възнаграждение в съотношението по т. 1 от доставчика на лична помощ в срока по чл. 7, ал. 14 от Кодекса за социално осигуряване;“

3. В ал. 1, т. 5 след думата „работодателя“ се поставя наклонена черта и се добавя „осигуряващия“;

4. В ал. 1, т. 6 думите „т. 1, 2, 2а, 2б, 3, 4 и 5“ се заменят с „т. 1, 2, 2а, 2б, 3, 3а, 4 и 5“.

§ 15. В Закона за социалните услуги (обн., ДВ, бр. 24 от 2019 г., изм., бр. 101 от 2019 г., Решение № 9 на Конституционния съд от 2020 г. – бр. 65 от 2020 г., изм., бр. 71 и 110 от 2020 г., бр. 14 от 2021 г., бр. 8 и 104 от 2022 г., бр. 108 от 2023 г., бр. 6, 26 и 31 от 2025 г. и бр. 30 от 2026 г.,) в § 44 от преходните и заключителните разпоредби се правят следните изменения:

1. В ал. 1 думите „2027 г.“ се заменят с „2028 г.“.

2. В ал. 2 думите „2026 г.“ се заменя с „2027 г.“.

§ 16. (1) До 31 декември 2027 г. всяка община създава социални услуги съгласно Националната карта на социалните услуги по чл. 34 от Закона за социалните услуги, с изключение на асистентската подкрепа, в рамките на утвърдените ѝ средства в Закона за

държавния бюджет за 2027 г. за финансиране на социални услуги, делегирани от държавата дейности.

(2) Предоставянето от общините и финансирането от държавния бюджет на създадените социални услуги по ал. 1 е от 1 януари 2028 г.

(3) До 31 декември 2027 г. при създаване на социална услуга по ал. 1 с предварителното одобрение по чл. 54 от Закона за социалните услуги Агенцията за социално подпомагане потвърждава, че:

а) социалната услуга е включена в Националната карта на социалните услуги и броят на потребителите ѝ не надвишава максималния брой на потребителите, определен в картата за съответната община;

б) осигуряването на необходимите средства за финансиране на социалната услуга е в рамките на утвърдените средства за съответната община за 2027 г.;

в) социалната услуга съответства на стандартите за качество, определени в Наредбата за качеството на социалните услуги.

(4) Социалните услуги, включени в решението на Министерския съвет за приемане на стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели за 2027 г., се финансират от държавния бюджет до 31 декември 2027 г., с изключение на асистентската подкрепа и домовете за пълнолетни лица с умствена изостаналост, домовете за пълнолетни лица с психични разстройства, домовете за пълнолетни лица с физически увреждания, домовете за пълнолетни лица със сетивни нарушения и домовете за пълнолетни лица с деменция.

§ 17. В Семейния кодекс (обн., ДВ, бр. 47 от 2009 г., изм., бр. 74 и 82 от 2009 г., бр. 98 и 100 от 2010 г., бр. 82 от, бр. 68 от 2013 г., бр. 74 от 2016 г., бр. 103 от 2017 г., изм. и доп., бр. 24 и 101 от 2019 г. бр. 103 от 2020 г., бр. 67 и 106 от 2023 г., бр. 26, 52 и 115 от 2025 г.), в чл. 96, ал. 1 думите „по местонахождението на регионалната дирекция“ се заменят с „по настоящия адрес на детето“.

§ 18. В Закона за изменение и допълнение на Семейния кодекс (обн., ДВ, бр. 106 от 2023 г., изм., бр. 26 от 2025 г.), в преходните и заключителните разпоредби се правят следните изменения и допълнения:

1. В § 33:

а) в ал. 1 думите „31 декември 2026 г.“ се заменят с „31 декември 2028 г.“;

б) в ал. 5 думите „До 1 юни 2026 г.“ се заменят с „До 1 юни 2028 г.“.

2. В § 36:

а) досегашният текст става ал. 1 и в нея думите „31 декември 2026 г.“ се заменят с „31

декември 2028 г.“;

б) Създава се ал. 2:

„(2) До въвеждането в експлоатация на Националната електронна информационна система за пълно осиновяване вписването на дете въз основа на съдебно решение на районния съд по чл. 84, ал. 3 от Семейния кодекс се извършва в Националната електронна информационна система за децата, които могат да бъдат осиновени при условията на пълно осиновяване, водена от Агенцията за социално подпомагане.“

§ 19. От 1 април 2027 г. до 1 юни 2027 г. включително, доставчиците на лична помощ прекратяват трудовите договори на асистентите и сключва с тях договори за предоставяне на лична помощ по чл. 14, ал. 5 от Закона за личната помощ.

(2) До сключване на договорите за предоставяне на лична помощ по чл. 14, ал. 5 от Закона за личната помощ, средствата, предназначени за заплащане на възнаграждението на отработен час по механизма лична помощ от лице по чл. 25, включват: часова ставка на отработен час; допълнителното трудово възнаграждение за трудов стаж и професионален опит; социалноосигурителните и здравноосигурителните вноски за сметка на работодателя.

§ 20. От 1 януари 2027 г. до 31 декември 2027 г. включително, размерът на часовата ставка на отработен час по механизма лична помощ от Закона за личната помощ е 5,24 евро.

§ 21. Подзаконовите нормативни актове по прилагането на този закон се привеждат в съответствие в срок до три месеца от обнародването му.

§ 22. Законът влиза в сила от 01.04.2027 г., с изключение на:

1. Параграфи 3, 4, 10, т. 1, б.“а“, 11, 12, 15, 16, 17, 18 и 20, които влизат в сила от 1 януари 2027 г.;

2. Параграф 10, т. 2, който влизат в сила от 1 януари 2028 г.;

3. Параграф 21, който влиза в сила от деня на обнародването на закона в „Държавен вестник“.

ВНОСИТЕЛИ:

Мария Петрова
Красимир Янков
Александър Йорданов
Александра Ангелакова
Васил Терзиев
Деян Дечев

Георги Петров
Надежда Колева

МОТИВИ

към Законопроекта за изменение и допълнение на Закона за личната помощ

В действащия Закон за личната помощ изрично е предвидено редът и срокът за предоставяне и ползване на личната помощ, както и правата и задълженията на страните да се определят в споразумение между ползвателя, асистента и доставчика на лична помощ. За уреждане на отношенията между доставчика на личната помощ и избрания асистент се сключва трудов договор. Трудовият договор се сключва по реда и при условията на Кодекса на труда.

Практиката показва, че наемането на лични асистенти чрез сключването на трудови договори създава затруднения и ограничава възможността за предоставяне на лична помощ в семейна среда, когато грижата преимуществено е непрекъсната и неотделима от семейните отношения. Отчитайки специфичния характер на асистентската грижа в много случаи принципите на трудовото законодателство са неприложими спрямо дейността, която извършват личните асистенти, особено когато те са от семейството на ползвателя на лична помощ. Действащата нормативна уредба ограничава възможността лични асистенти да са лица, които работят по служебни правоотношения или по други специални закони. Изискванията за осигуряване на минимални периоди на междудневна и седмична почивка при работа при повече от един работодател е допълнително ограничение пред предоставянето на лична помощ в пълен обем. Практиката показва, че членовете на семейството, които са лични асистенти на свои близки, в много случаи работят по основно трудово правоотношение при друг работодател на пълно работно време, поради което спрямо тях се прилагат ограниченията за работното време при повече от един работодател (максимум до 4 часа допълнителен труд на ден). Това по същество е административно ограничение спрямо ползвателите на лична помощ, които имат право на 8 часова подкрепа.

Допълнително затруднение съществува и за доставчиците на лична помощ, които в качеството на работодатели следва да осъществяват ръководство и контрол върху работното време и почивките на личните асистенти в семейна среда.

Основната цел на законопроекта е да се гарантира адекватна регламентация на отношенията между доставчика на личната помощ и асистента в съответствие със спецификата на механизма лична помощ. Това ще осигури необходимата подкрепа за ползвателите, съобразно реалните им нужди.

Със законопроекта се предлага да се създаде специален договор, въз основа на който

да се предоставя този вид асистентска грижа.

С въвеждането на специалния договор ще отпаднат ограниченията за часове за извършване на дейност като личен асистент за лицата, които работят при друг работодател. Новият договорен модел ще позволи и увеличаване на кръга на лицата, които могат да са лични асистенти (например държавни служители, адвокати и др., които не могат по закон да работят на трудов договор).

Личните асистенти ще бъдат задължително осигурени за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт (фонд „Пенсии“), а по тяхно желание могат да бъдат осигурявани и за общо заболяване и майчинство. Това им гарантира възможност за ползване не само на пенсионни права, но и право на парични обезщетения за временна неработоспособност, бременност и раждане, отглеждане на дете и др. Освен това са гарантирани и здравноосигурителните им права.

Независимо от промяната в правоотношението, въз основа на което се предоставя асистентската грижа, достигнатите нива на възнаграждението се запазват. Предлага се средствата, предназначени за заплащане на предоставена лична помощ да се определят ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България, което е гаранция за сигурност и адекватност на плащанията при съобразяване с финансовите възможности на бюджета.

Съгласно действащите норми на всяка община се предоставят средства в размер на 3% от средствата за финансиране на личната помощ без изрично да се определят допустимите разходи. С оглед гарантиране на целесъобразно разходване на тези средства се предлага изчерпателно определяне на средствата за администриране на личната помощ: за възнаграждения и осигурителни вноски за служителите, ангажирани с администриране на механизма; за материално-техническо осигуряване, транспортни разходи и консумативи, необходими за осъществяване на дейностите по администриране на механизма и за обучения на асистентите. Предвидено е постъпилите по бюджетите на общините средства за администриране на механизма, които не са усвоени към края на текущата бюджетна година, да се разходват за финансиране на личната помощ през следващата бюджетна година.

Предложените изменения целят по-голяма яснота при временното предоставяне на помощ във връзка с лечение в чужбина или рехабилитация и при прекратяване на помощта след нова индивидуална оценка на потребностите. Изискването за документи, удостоверяващи необходимостта от лечение или рехабилитационна услуга, е насочено към проверимост на обстоятелствата и еднакво прилагане на правилата. Прекратяването

след нова оценка следва да се обвърже с издаденото направление, а не с произволна преценка на доставчика.

С промените се конкретизират условията за допускане до дейността на асистент: годност за предоставяне на грижа, липса на определени законови пречки, недопускане на конфликт на интереси при договор за издръжка и гледане с ползвателя и териториална близост до лицето, което получава помощта. Целта е защита на ползвателя, възможност за своевременна реакция и ограничаване на риска от формално отчитане на дейности. Изискването за настоящ адрес в населеното място или до 40 км от адреса на ползвателя следва да бъде обосновано и с практическата достъпност на грижата, като при прилагането му е важно да не се стига до фактическо лишаване от подкрепа в малки и отдалечени населени места.

Предвиденото представяне на медицинско свидетелство за работа и удостоверение за психично здраве е насочено към безопасността на ползвателите.

Измененията в Кодекса за социално осигуряване (§ 13) са пряко обусловени от замяната на трудовия договор със специален договор за предоставяне на лична помощ. За асистентите се предвижда задължително осигуряване за инвалидност поради общо заболяване, старост и смърт и възможност по избор за осигуряване за общо заболяване и майчинство. Изборът се прави при сключване на договора и може да бъде променян в предвидения период през януари на всяка календарна година. Това създава специална осигурителна уредба, съответстваща на характера на правоотношението.

Съпътстващите изменения уреждат осигурителния доход, приложимите правила при съвместяване с друга дейност, сроковете за внасяне на вноските от доставчика на лична помощ и отчитането на доходите при определяне на пенсионните права. По този начин се цели непрекъснатост на осигурителната защита при преминаване към новия договорен модел.

Измененията в чл. 40 от Закона за здравното осигуряване (§ 14) осигуряват съгласуваност на здравноосигурителните задължения с новата категория осигурени лица. Предвижда се здравноосигурителните вноски да се внасят върху полученото възнаграждение от доставчика на лична помощ при посочените в законопроекта правила и срокове. Така промяната на правното основание за полагане на грижа не следва сама по себе си да води до прекъсване на здравноосигурителните права.

С § 20 се урежда изрично размерът на часовата ставка за периода от 1 януари до 31 декември 2027 г. — 5,24 евро за отработен час. По този начин размерът на ставката за 2027 г. е установен непосредствено със закона, което осигурява правна определеност за

асистентите, доставчиците и общините и позволява планиране на необходимите бюджетни средства.

С изменението на чл. 31, ал. 2, което влиза в сила от 1 януари 2028 г., се въвежда общо правило размерът на часовата ставка да се определя ежегодно със закона за държавния бюджет на Република България. Това дава възможност за ежегодна преценка на финансовите възможности на държавата и потребностите на механизма, без да се променя основната законова уредба.

Преходната уредба в § 19 отчита необходимостта от организирано преминаване от трудови договори към договори за предоставяне на лична помощ в периода от 1 април до 1 юни 2027 г. включително. До сключването на новите договори се запазва приложимият подход за формиране на средствата за заплащане на отработен час, включително посочените в проекта допълнително трудово възнаграждение и вноски за сметка на работодателя. Целта е да не се прекъсва предоставянето на лична помощ в преходния период.

Изчерпателното определяне на допустимите разходи за администриране на механизма по чл. 33 създава прозрачни правила за използване на средствата, предоставяни на общините. Изменението на чл. 35 предвижда месечен финансов отчет до Агенцията за социално подпомагане, включително по ползватели и по видове разходи. Предвиденото използване през следващата бюджетна година на неусвоените средства за администриране позволява запазване на ресурса за финансиране на личната помощ, при проследимост в отчетността.

С цел общините да могат да организират поетапно приложението на промените в ЗЛП и трансформирането на социалните услуги по Закона за социалните услуги с § 15 и § 16 от законопроекта се предлага отлагане с една година на влизането в сила на новите стандарти за финансиране на социалните услуги по чл. 45 от закона и ред за трасформирането на услугите от общините. Въвеждането на новите стандарти за финансиране е пряко обвързано с трансформирането на действащите форми на социални услуги в новите услуги по чл. 15 от ЗСУ. Поради липсата през първата половина на 2026 г. на закон за държавния бюджет този процес не е могъл да стартира в началото на 2026 г. Поради това се налага отлагане на влизането в сила на новите стандарти за финансиране до 1 януари 2028 г. Това ще позволи през следващата година общините да трансформират услугите в условията на утвърдена финансова рамка още от началото на годината. Този процес ще бъде подкрепен и с приетите през м. юли 2026 г. промени в Наредбата за качеството на социалните услуги, като част от тях са свързани с

недопускане на необосновано завишаване на натуралните показатели и с диференциране на интензивността на грижата в социалните услуги за резидентна грижа за хора с увреждания, което ще позволи и диференциране на финансовите стандарти за тях. Предвид нуждата от технологично време както за общините, така и за Агенцията за социално подпомагане (АСП), за да се трансформират съгласно ЗСУ всички съществуващи стари форми на социални услуги (без домовете за хора с увреждания), не е реалистично да се очаква, че периодът до 31 декември 2026 г. ще бъде достатъчен за постигане на тази цел.

За улеснение на общините и цел предотвратяване на риска от забавяне на трансформирането на услугите с § 16 се предлага регламентиране на преходен период, в който общините през цялата 2027 г. да имат нормативна възможност да осъществяват всички процедури и да приемат всички необходими актове за създаване на услугите по чл. 15 от ЗСУ, считано от 01.01.2028 г. Финансовата им рамка ще бъде обвързана с утвърдените им средства по бюджета за 2027 г., а самите услуги ще се финансират по новия ред от държавния бюджет от 1 януари 2028 г. По този начин в рамките на 2027 г. ще може да приключи подготвителният процес. Предлагаме и изрично регламентиране, че финансирането от държавния бюджет на старите форми на услуги (които в момента се финансират от държавния бюджет), с изключение на домовете за хора с увеждания и асистентската подкрепа, ще бъде до 31.12.2027 г. В преходния период е необходимо на АСП да се осигури нормативна възможност да дава предварително одобрение за създаването на услуги от 01.01.2028 г. не въз основа на наличието на необходимите средства за финансиране на социалната услуга съгласно закона за държавния бюджет за съответната година, т.е. 2028 г., а въз основа на определените съгласно Закона за държавния бюджет за 2027 г. средства за финансиране на социални услуги за съответната община. Условията за предварително одобрение включват съответствие с Националната карта на социалните услуги, ограничението за максималния брой потребители, осигурено финансиране в рамките на утвърдените средства и спазване на стандартите за качество.

С оглед ролята на Агенцията за социално подпомагане при изпълнението на политиките, свързани както с личната помощ, така и със социалните услуги, с § 17 и § 18 от законопроекта се предлагат промени, които да оптимизират ангажиментите на агенцията в областта на националното осиновяване. С § 17 се предлага промяна в чл. 96, ал. 1 от Семейния кодекс (СК), която цели да осигури устойчивост на местната подсъдност при производствата по пълно осиновяване. Това ще позволи при реформа в

АСП да не се засегне процеса по осиновяване. Определянето на компетентния съд според настоящия адрес на детето запазва връзката между производството, местонахождението на детето и извършваната социална работа по случая. С § 18 се правят промени и в Закона за изменение и допълнение на Семейния кодекс от 2023 г. Предлага се удължаване на срока за създаване и внедряване на Националната електронна информационна система за пълно осиновяване (НЕИСПО) до 31.12.2028 г. Целта е да се осигури достатъчно време за разработването, тестването и внедряването на системата, включително за прецизиране на функционалните и техническите изисквания към нея. Това ще позволи на АСП да продължи да изпълнява законово регламентираните процедури по национално осиновяване и ще създаде необходимата възможност системата да бъде съобразена и с промени в организацията и структурата на Агенцията. С оглед противоречива съдебна практика в страната се предлага и изрична регламентация до въвеждането в експлоатация на НЕИСПО вписването на дете въз основа на съдебно решение на районния съд в случаите по чл. 84, ал. 3 от СК да се извършва във функциониращата към момента Национална електронна информационна система за децата, които могат да бъдат осиновени при условията на пълно осиновяване, водена от АСП. По този начин няма да се възпрепятства вписването при неуспешна реинтеграция въз основа на съдебно решение до създаването на НЕИСПО.

Очакваните резултати от предложените промени са:

- По-гъвкав и съобразен със спецификата на грижата договорен режим; по-широк кръг от потенциални асистенти; нормативно установена осигурителна и здравноосигурителна защита; ясно определена часова ставка за 2027 г.; по-голяма проследимост на административните разходи; поетапно и финансово обезпечено въвеждане на социалните услуги; както и правна сигурност при промените в процедурите по осиновяване.
- Предвидимост на финансирането на социалните услуги от държавния бюджет;
- Улеснение на общините в процеса на създаване на социалните услуги съгласно Националната карта на социалните услуги;
- Непрекъснатост и подобряване на процеса на националното осиновяване.

ВНОСИТЕЛИ:

Мария Петрова
Кристина Найденова
Александър Иванов
Александра Ангелакова

Васил Минчев
Деян Делчев
Георги Петров
Надежда Колева

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ЗАКОНА ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА ЗАКОНА ЗА ЛИЧНАТА ПОМОЩ

1. Основания за законодателна инициатива

Законопроектът има за цел да гарантира по-гъвкав и съобразен със спецификата на механизма лична помощ договорен режим; по-широк кръг от потенциални асистенти; нормативно установена осигурителна и здравноосигурителна защита; ясно определена часова ставка за 2027 г.; по-голяма проследимост на административните разходи; поетапно и финансово обезпечено въвеждане на социалните услуги; както и правна сигурност при промените в процедурите по осиновяване.

2. Заинтересовани групи

Заинтересованите от законодателното предложение са:

- лицата с установени 50 и над 50 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност с определена чужда помощ;

- децата под 18-годишна възраст с установени 90 и над 90 на сто вид и степен на увреждане или степен на трайно намалена работоспособност без определена чужда помощ;

- законните представители на ползвателите на лична помощ, когато са непълнолетни или поставени под ограничено запрещение;

- асистентите, предоставящи лична помощ;

- доставчиците на лична помощ (общините на територията на Република България), Агенцията за социално подпомагане и Министерството на труда и социалната политика.

3. Анализ на разходи и ползи

Предложените изменения, включително от специалния осигурителен режим, прехода към новите договори за предоставяне на лична помощ и отлагането на финансирането на социалните услуги ще допринесат за постигане на балансираност на публичните разходи. Конкретна финансова обосновка може да бъде направена въз основа на броя ползватели, асистенти, отчетени часове и планирани услуги. Предлаганите промени, свързани със ЗСУ и СК, няма да окажат финансово въздействие

върху държавния бюджет.

4. Административна тежест и структурни промени

С приемането на законопроекта не се предвижда създаване, закриване или преобразуване на административни структури.

5. Въздействие върху нормативната уредба

Приемането на законопроекта налага съответни изменения и допълнения в подзаконовите нормативни актове.

6. Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие

Предложението не засяга спазването на принципа на равенство съгласно българското законодателство.

Приемането на законопроекта и регламентирането на новия договорен модел ще позволи и увеличаване на кръга на лицата, които могат да са лични асистенти (например държавни служители, адвокати и др., които не могат по закон да работят на трудов договор), което ще компенсира настоящия недостиг на асистенти.

ВНОСИТЕЛИ:

Мария Петрова

Красимир Янчев

Александър Пулев

Александра Ангелакова

Васк Мелумян

Десислава Димитрова

Георги Петров

Надежда Колева